

Uppskotið til oljuleiting klárt

Í hesi viku fær landsstýrismaðurin í oljumálum handað tilfarið, sum skal brúkast til viðgerðina á lögtingi til 1. útbjóðing til oljuleiting á føroyska landgrunninum

JAN MULLER

Nu leggja tey í Oljumálastýrinum seinastu hond á tilfarið til 1. útbjóðing, sum landsstýrismaðurin í oljumálum, Eyðun Eltjørn fer at fæa handað fyrst í hesi viku. Sosialurin skilur, at í hesum tilfarinum finnast bæði teigarar, sum skulu bjóðast út og annars tær treytir eitt nú og skattar, ið verða álagdar oljufeløgnum, sum soka.

Herálvur Joensen, stjóri í Oljumálastýrinum sigur, teigarar, sum eru við útbjóðingini er eitt úrval, sum er so mikið stórt, at allir seriosir partar skuldu havt møguleika at fingið okkurt. Tær flestu teigarar eru í fyrrverandi Hvítsonuni. Nakað er inni á landgrunninum, men tað mesta liggur to frá 500 metrum og út á djupri vatni. Í landssyningshorminum av Føroya-økinum kann verða upp til 1400 metra djupi. Sosialurin skilur, at tað verður eisini boðið nakað út longur norð-um, to at tað ikki verður farið heilt norðurum. Teigarar, sum liggja næst landi, eru einar 30 fjórðingar úr Føroyum.

Módeloyvið, sum verður gjørt til eina slíka útbjóðing, er eisini klárt. Í tilfarinum er so eisini skattapartur. Bøð verða upp alt, sum torvur er á at leggja fram í sambandi við eina útbjóðing.

Eftir at landsstýrismaðurin hevur fingið tilfarið verður tað so snøggað til og latið landsstýrismonnum og tingmonnum. Møguliga verður eitt seminar hildið fyri tingmonnum at kunna teir heilt nágreinaliga um tilfarið, nú hetta er nakað nýtt, sum tingið ikki hevur viðgjørt áður.

Socialurin skilur, at spurningurin um eitt alment oljelag er eisini tikin við í tilfarið. Her er bæði møguleiki at stovna eitt felag, at fæa eina option ella at halda hetta heilt utantýri. Hetta er nakað, sum tað politiskt má takast støða til.

Í tilfarinum verður so eisini nevnt nakað um partafelagsskatt, royaltý, serskatt umframt almennu luttøkuna. Tað verður so talan um eina avvegan, har eisini føroyska okið, sum er dyrt at

arbeiða í, skal við í metingarnar. Herálvur Joensen sigur, at vit longu hava sett nokur krøv í lógini um, at virksemd skal ganga út frá Føroyum, og at oljufeløgini skulu brúka føroyskar vörur og tænastur. Hetta er so eisini nakað, sum kann seta avmarkingar fyri, hvussu nógv ein kann krevja á øðrum okjum. Í síðsta enda er talan um eina avvegan, eina javnvæg millum tað, sum føroyska samfelagið skal hava burtur úr og tað, sum oljufeløgini skulu vada og kunna fáa burtur.

Goða ráðgeving

Stjóri í Oljumálastýrinum metir sjálvur, at hansara fólk hava gjørt eitt gott arbeiði, ið nettupp tekur hædd fyri tí javnvæg, sum nú einaferð er so týðingarmikil. Eru krøvini ov strong, so kann tað ræða oljufeløgini. Hinvegin skal føroyska samfelagið eisini hava sitt burtur úr. Fyri at finna ta skilabestu loysnina og eina rimuliga avvegan hevur Oljumálastýrið, sum enn er ungt og ikki hevur tær nógv royndirar, keypt sær ráðgeving frá eini vøkvaliseraðari og professionelli konsulentfyrirtoke, sum nettupp hevur til uppgávu at ráðgeva m.a. myndugleikum, ið skulu undir útbjóðing. Hetta verður so eisini fyri at tryggja sær, at tað føroyskir myndugleikar koma við, er nakað, sum oljufeløgini kunna taka ímót.

Talan er um fyrirtøkuna Wood Mackenzie, ið er eina undirdeild av týska stórbankanum Deutsche Bank. Oljufyriritingin kannaði einar trýggjar fyrirtøkur og kom til, at henda var tann

besta at brúka í verandi støðu. Allar vóru tær egnadar, men stjóri í Oljumálastýrinum heldur, at netup henda eina fyrirtøkan visti seg at hava sera holla vitan um oljuindnaðin og hvørji kriteriur oljuindnaðurin brúkar, tá hann skal gera sínar illoguætlanir. -Tí hildu vit, at henda fyrirtøkan mest realistiskt kundi meta um, um idnaðurin vildi ganga við til tað, sum vit nú komu til sigur Herálvur Joensen, sum visir á, at teir vilja tryggja sær, at man er á rættari leið, og at pakkin vit koma við ikki er ov tungur tvs. at forða fyri, at vit kanska ongars umsoknr fer at fáa, ta man hevur brúkt orku og pengar uppá alt fyrirreikandi arbeiðið.

Hann sigur annars, at tað er sera kompliserað at strukturer eina skattaskipan, sum er nøktandi tvs. sum á aðrari síðuni gevur samfelagnum tað, sum samfelagið hevur krav uppá, men sum hinvegin ikki virkar so, at hon stoytir feløgini frá sær.

Bretar og Greenpeace

Hvat útbjóðing á bretska oki viðvíkur, so heldur Herálvur Joensen, at tað kann væl henda, at báðar útbjóðingarnar verða um somu tíð, ta avtómur. Tað er so heldur einki dulsmál, at bretska okið er tað, sum vit eru mest í beinleiðis kapping við, so treytirnar hjá okkum vilja verða samanbornar við tær, sum eru á bretska oki.

Stjóri í Oljufyriritingini fylgir annars væl við, hvat hendur við bretska útbjóðingini og leiklutinum hjá Greenpeace. Hann sigur, at fleiri oljufeløg hava nevnt henda spurning fyri teim-

Fundur millum vinnuna og Oljumálastýrið um komandi útbjóðing. Myndir Jens K Vang

um, to at føroyskir myndugleikar ikki hava tosað so nógv um tað ella fyrirtikið sær nakað. Men hann heldur tað vera rætt longu nú at leggja okkum eftir at vita, hvussu vit skulu takla eina støðu, har Greenpeace t.d. vil leggja forðingar í vegin fyri leiting á føroyska oki.

-Vónandi klára vit um ikki so langa tíð at seta ein bólk, sum skal hyggja eftir hesum, m.a. tí lógargrundarlagnum sum er.

Spurningurin er um vit hava ta neyðugu lóggávuna fyri at kunna stedsgea Greenpeace, um tað verður aktuelt, og hava vit tað ikki, skulu vit so taka støðu til, um vit skulu gera ískoyti til verandi lógir og reglugerðir ella skulu vit handfara mál-ið heilt ódrvísi?

Herálvur Joensen sigur, at tað helst ikki er nokur føroysk lóggáva, sum Greenpeace kann brúka á sama hátt sum EU-direktiv, har tað móguliga kann brúkast til at seta spurningartekin við eina heila útbjóðing. Tvs. at viðurskiftini har og her kunnu ikki samanberast. Við okkara støðu uttan fyri EU kann Greenpeace td. ikki fáa lagt fútabann móti eina rúnda á føroyska oki.

Goður fundur

Sum partur av fyrireikingunum til 1. útbjóðing hevði Oljumálastýrið fund við umboð fyri vinnuna nú um

dagarnar. Undan tí fundinum hevði eisini verið fundur við umboð fyri fiskivinnufeløg og umhvørvisfeløg.

Herálvur Joensen sigur, at tað var fyrst og fremst vinnan, sum ynskti fundin, og hann heldur, at hetta var ein góður fundur. -Tað var Arbeiðsgevarafelagið, ið hevði kallað sínar limir til fundin. Hetta var ein positivur fundur, har tað ikki vóru stórvegis av atfinningum móti tí uppskoti, sum so ella so fer at verða lagt fyri ting-ið.

Í heila tikið haldi eg, at stórir partar av vinnuni virka at vera væl fyrireikaðir og væl klárir til at fara upp á eina oljuvinnu. Fleiri av virkjunum, sum eisini hava verið við á oljumessum, leggja minst líka stóran dent á at seta krøv til sín sjálvs sum at leggja dent á, at politikkurin hjá tí almenna skal lyfta tey um lunnngina.

Herálvur Joensen, sum nú hevur verið við í oljuarbeiðinum í eina drúga tíð, er sum heild nøgdur við gongdina, hóast hann væl veit, at tað tekur tíð og krevur nógv av fólki at byggja nakað upp frá botni av. Húsaumstøðurnar hava kanska heldur ikki verið tær bestu, men nú verður so helst flutt í stórra holi. Um tað verður ein verandi loysn vil tíðin visa. Henda tíðin hevur annars sett stór krøv

til øll tey, sum hava havt tilknýti til málið, og heldur Herálvur Joensen, at tey hava gjørt eitt gott arbeiði.

Faar og skilagóðar treytir

Nú biður hann so spentur eftir, hvørja lagnu uppskotið fer at fáa í tinginum. Hann viðgongur, at tað var eitt sindur av einum bakkasti, at Shell tók seg aftur, men vónar, at onnur halda fast. Tað er heldur ikki óvist, at Shell fer at venda aftur henda vegin eina ferð í framtíðini. Og har skulu teir vera vælkomnir leggur oljusstjóri dent á.

Hann visir annars á, at oljufeløgini nú sita í eini biðistøðu. Øll hava tey eisini tikið fyrivarni um leiklut teirra í okkara oki. Tey gera einki av, fyrr enn tey kenna treytirnar.

-Eg haldi treytirnar eru faar og skilagóðar, og eg rokni ikki við, at tær fara at hava við sær, at onnur feløg leypa frá nú. Treytirnar fyri at kunna gera flögur her eru soleiðis, at tær eiga ikki at gera, at feløgini taka seg úr okinum.

Herálvur Joensen sigur, at vit ikki vita, hvørjar vónir politikararnir hava, fyrr enn uppskotið er lagt fyri teir.

-Vit kunnu bert mæla teimum til at hava realistiskar „forvartningar“ í mun til tað stig vit eru í. Vit eru eitt oki við stórum vada og har tað finst avmarkað vitan um undirgrundina. Hetta má ein hava í huganum, tá útbjóðingin verður umrodd. Tá tað so hevur verið boað kann vadin verða munandi minni og so kann tað vera, at man strammar treytirnar eina aðru ferð - til eina aðra útbjóðing. Hinvegin skal ein eisini minnast til, at ein fyrstu boriúrlitini ikki eru nøktandi, skal man kanska hava uppافت lagaligari treytir fyri aðra útbjóðing. Treytirnar, sum nú verða settar, mugu verða eftir vónunum og vánunum, sum eru galdandi í dag.

Oljumálastýrið heldur fundurin við vinnulivið var sera positivur. Mynd Jens K Vang